

6. Occupation Therapy Guidelines for Client-centered Practice, Health Canada. 1991.
7. Quiroga V. Occupational therapy: the first 30 years: 1900 to 1930. Bethesda, Maryland: The American Occupational Therapy Association, Inc; 1995.
8. World Federation of Occupational Therapists. Available from: <http://www.wfot.org/>

References:

1. Nakaz Minekonomrozvytku Ukrainy vid 10.08.2016 №1328 pro Zminu 5 do Klasyfikatora [Elektronnyi resurs] – Rezhy m dostupu : <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=49884613-84ea-4cc4-8979-cc5ce4f793b7&title=NakazMinekonomrozvytkuVid10-08-2016-1328-proZatverdzhenniaZmini5-oNatsionalnogoKlasifikatoraUkrainiDk003>.
2. Nakaz Ministerstva okhorony zdorovia №1171 [Elektronnyi resurs] – Rezhy m dostupu : <http://document.ua/pro-vnesennja-zmin-do-dovidnika-kvalifikaciinih-harakteristi-doc289621.html>.
3. Klochkova E.V., Maltsev C.B. (2010) *Fyzycheskaia terapiia u erhoterapiia kak novye spetsialnosti dlia Respubliki Tadjykystan.* [Physical therapy and ergotherapy as new specialties for the Republic of Tajikistan] Methodical allowance. Dushanbe, Tajikistan
4. AOTA: A Historical Perspective. Available from: <http://www.aota.org/>
5. Arbesman M, Mosley LJ. (2012) *Systematic review of occupation- and activity-based health management and maintenance interventions for community-dwelling older adults.* Am J Occup Ther.
6. Occupation Therapy Guidelines for Client-centered Practice, Health Canada. 1991.
7. Quiroga V.(1995) *Occupational therapy: the first 30 years: 1900 to 1930.* Bethesda, Maryland: The American Occupational Therapy Association, Inc.
8. World Federation of Occupational Therapists. Available from: <http://www.wfot.org/>

УДК 796.332:374–053.5

Анжела Медвідь, Микита Медвідь

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ

Технічні прийоми, їх способи та різновиди є засобами ефективного ведення гри. Від того, як футболісти оволоділи всім різноманіттям даних засобів, залежить досягнення командного успіху у грі. Важливим для успішного засвоєння технічних прийомів на початковому рівні є педагогічні умови їх реалізації. Мета дослідження: проаналізувати педагогічні умови удосконалення технічної підготовленості юних футболістів групи початкової підготовки. Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, педагогічне тестування, хронометрування, методи математичної статистики. Результати дослідження: На основі передового досвіду та власного досвіду, нами були виокремлені наступні педагогічні умови: підвищення якості спортивного відбору, орієнтації та прогнозування у футболі, розробка новітніх методик оволодіння технікою гри, належне матеріально-технічне та інформаційне забезпечення, здійснення взаємозв'язку й взаємосприяння технічної підготовки та інших сторін (компонентів) спортивної підготовки, системне і планове використання форм та видів організації навчально-тренувального процесу, покращення якості комплексного контролю, самоконтролю та взмоконтролю юних футболістів.

Ключові слова: технічна підготовка, педагогічні умови, юні футболісти.

Technical means, their methods and varieties are effective ways of game practising. The team success depends on how well the footballers can operate all these technical means. The pedagogical methods are important for the successful mastering of technical means especially on the initial level. The research aim is to analyse the pedagogical terms in technical improvement of young footballers' preparedness being on initial level. The research methods are analysis of science methodological literature, pedagogical tests, chronological study, methods of mathematical statistics. Research results: on the basis of our own experience we sum up the following pedagogical terms, sport upgrading, football prognostication, development of the newest methods in game techniques, proper logistical and informative support, realization of intercommunication, technical preparation and other components of sport activities, systematic use of forms and types in organization of educational-training process, improvement of quality in footballers' monitoring, self-control of young footballers.

Keywords: technical preparation, pedagogical terms (means), the young footballers.

Постановка проблеми й аналіз результатів останніх досліджень. Постійне зростання рівня футболу вимагає неухильного вдосконалення спортивної підготовки

юних футболістів, модернізації системи відбору та прогнозування, підвищення ефективності управління навчально-тренувальним процесом, покращення якості підготовки кваліфікованих кадрів [7, 9]. Досягнення високих спортивних результатів неможливе без чіткого та об'єктивного розуміння всього процесу підготовки, який ґрунтується на закономірностях становлення спортивної майстерності [2, 6].

Усі принципи реалізуються в тісному взаємозв'язку, забезпечуючи правильне розуміння процесу спортивної підготовки як послідовного оволодіння спортсменом максимально можливого рівня інтелектуальної, технічної, тактичної, фізичної, психологічної та інтегративної підготовленості, який обумовлений специфікою футболу і забезпечує досягнення запланованих спортивних результатів у змагальній діяльності [4, 9]. Оскільки реалізація названих принципів сприяє ефективності спортивної підготовки, вони можуть слугувати основними положеннями для розробки педагогічних умов удосконалення будь-якої сторони цього процесу, в тому числі й технічної підготовки юних футболістів. При цьому під педагогічними умовами ми розуміємо не тільки результат спільних дій учасників навчально-тренувального процесу для досягнення цілей і завдань технічної підготовки, а й чинники, що впливають на її ефективність.

Традиційні методичні підходи до становлення технічної майстерності не забезпечують необхідної якості цього складника спортивної підготовки [1, 3]. На практиці вивчення окремих ігрових прийомів здійснюється непослідовно та безсистемно, відбувається форсування планомірної технічної підготовки, що знижує якість оволодіння необхідними вміннями й навичками і негативно впливає на подальшу спортивну підготовку. Ефективність технічної підготовки юних футболістів знижується і через недостатню забезпеченість педагогічних умов. У підсумку більшість фахівців відзначає невідповідність рівня технічної підготовленості вітчизняних футболістів кращим світовим зразкам.

Мета дослідження – на основі науково-методичної літератури та передового досвіду встановити сутність педагогічних умов удосконалення технічної підготовленості юних футболістів на початковому етапі підготовки.

Методи та організація дослідження. В роботі використано аналіз науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, педагогічне тестування, хронометрування, методи математичної статистики.

Методи педагогічного тестування застосовувалися для вимірювання та оцінки рівня засвоєння технічної підготовки.

Для контролю технічної підготовленості футболістів-початківців ми обрали такі тести: жонгливання м'ячем, передачі через заданий коридор завширшки 2 м і завдовжки 10 м у парах, передачі м'яча між стійками в парах, ведення м'яча по прямій на дистанції 30 м, обведення стійок на дистанції 15 м, ведення м'яча з ударом по воротах, удари по м'ячу ногою на точність із відстаней 11 м, 13 м та 15 м, удари по м'ячу на дальність.

До педагогічного спостереження було залучено 30 футболістів груп початкової підготовки 2 року навчання віком 9–10 років (Кіцманська ДЮСШ).

Результати досліджень та їхнє обговорення. Технічна підготовка є однією із складових частин процесу спортивного тренування у футболі. Високий рівень володіння гравцями технічними елементами виду спорту підвищує ефективність реалізації завдань змагальної діяльності [8]. Таким чином, вивчення рівня технічної підготовленості юних футболістів може вказати на напрями подальшого вдосконалення системи їхньої підготовки.

Згідно з результатами педагогічного спостереження за рівнем технічної підготовленості футболістів-початківців, при визначенні технічного елементу жонгливання м'ячем виявлено, що середній показник результативності становив 5,5 раз. Зіставлення отри-

маних даних досліджуваної групи футболістів із нормативами, вказаними у програмі для дитячо-юнацьких спортивних шкіл (2003), дозволило визначити, що середнє значення кількості набивань менша від норми запропонованою програмою ДЮСШ (табл. 1).

Таблиця 1

Показники технічної підготовленості футболістів на етапі початкової підготовки (n=30)

№	Контрольна вправа	Отримані дані	Програма ДЮСШ (2003)
		x±m	x±m
1	Жонглювання (кількість раз)	5,5±2,0	8
2	Передачі м'яча між стійками в парах (с)	14,6±0,3	-
3	Ведення м'яча по прямій на дистанції 30 м (с)	8,3±0,6	-
4	Ведення м'яча з ударом по воротах (с)	9,4±1,2	-
5	Удар по м'ячу на дальність (м)	21,9±2,3	24
6	Обведення стійок на дистанції 15 м (с)	9,9±0,6	-
7	Удари по м'ячу ногою на точність із відстаней 11 м, 13 м та 15 м	4,0±1,0	-
8	Передачі через заданий коридор (кількість раз)	2,1±0,5	-

Дослідження вітчизняних і зарубіжних фахівців, досягнення педагогів-практиків, а також власний досвід дали змогу визначити такі педагогічні умови вдосконалення технічної підготовки юних футболістів[8]:

1. Підвищення якості спортивного відбору, орієнтації та прогнозування у футболі.

2. Розробка новітніх методик оволодіння технікою гри, технології їх реалізації з урахуванням статево – вікових та індивідуальних особливостей дітей, наявного рівня їх технічної підготовленості.

Ефективність технічної підготовки юних футболістів забезпечується в тому числі й трансформацією достовірних наукових даних у методичні розробки та рекомендації, що впроваджуються в цьому багаторічному процесі. Оскільки основою ігрових дій футболіста є техніка гри і, відповідно, технічна підготовка – стрижнем спортивної, то необхідність розробки й реалізації новітніх методик навчання та вдосконалення техніки футболу завжди буде нагальною і визначатиметься тенденціями розвитку цієї спортивної гри.

Адже, з одного боку, без якісного оволодіння прийомами гри неможливе успішне ведення змагальної боротьби, що регламентована правилами футболу, а з іншого – чим ширше та різноманітніше арсенал техніки гри і більш досконалішими є рухові вміння й навички, тим вище змагальний потенціал спортсменів.

Яскравим прикладом є дослідження В. Наумчук [8] у якому експериментально доведена ефективність методики навчання й удосконалення техніки футболу, що ґрунтується на вікових закономірностях структури змагальної діяльності та пріоритетних для кожного віку груп технічних прийомів.

3. Належне матеріально-технічне та інформаційне забезпечення. Упровадження сучасних методик, нових інформаційних та наочних технологій передбачає створення комплексної системи забезпечення підготовки юних футболістів із широким використанням комп'ютерної техніки, технічних засобів, фільмів, аудіо та відео апаратури. Вона має давати можливість отримувати нову інформацію через Internet, електронну пошту, містити модельні характеристики технічної підготовленості, комплекси необхідних тестів і показників, що реєструються, відображати особливості оволодіння технікою гри на

певних етапах багаторічної підготовки, включати банк даних щодо рівня технічної підготовленості юних футболістів відповідно до їх вікових особливостей та кваліфікації. Банк даних зберігатиму програми зміст цієї сторони підготовки, отримані завдання спортсменом, їх оцінку і разом з тим забезпечуватиму належний педагогічний контроль за навчально-тренувальним процесом, видачу оперативної інформації її об'єктивність.

Разом із тим, успішне розв'язання всього комплексу завдань технічної підготовки юних спортсменів потребує достатньої кількості високоякісних футбольних полів, майданчиків, манежів, стадіонів, розробки й ефективного використання інвентарю, обладнання (стійок, переносних воріт, фішок, тощо), тренажерів та інших конструкцій, взуття, одягу, захисних пристосувань тощо.

4. Здійснення взаємозв'язку й взаємосприяння технічної підготовки та інших сторін (компонентів) спортивної підготовки; тренувальної і змагальної діяльності.

Технічна підготовка не є ізольованим процесом, оскільки будь-який технічний аспект розв'язання ігрових завдань завжди взаємозв'язок з інтелектуальними, тактичними, фізичними, психологічними можливостями спортсмена. Цей взаємозв'язок обумовлений комплексним характером ігрової діяльності та цілісністю рухових дій у футболі. Кожна дія гравця виникає як результат системи знань, прояву фізичних і психологічних якостей, рухового досвіду і реалізується як цілісний ефект, як інтегративне утворення. Відсутність хоча б однієї зі складових або недостатній рівень оволодіння нею неминуче призводить до зниження ефективності ігрової дії, а в підсумку – унеможливорює досягнення високих спортивних результатів. Водночас усебічна спортивна підготовка передбачає оптимальну відповідність усіх її сторін з урахуванням повної реалізації можливостей спортсмена. Згідно з теорією функціональних систем, розробленою П. Анохіним, гармонія досягається не лише на основі зв'язку і взаємодії, а й ґрунтується на взаємосприянні. Відповідно технічна підготовка юного футболіста повинна відбуватися в такому поєднанні з іншими сторонами спортивної підготовки, у якому здійснюватиметься їх взаємосприяння, завдяки чому підвищення рівня технічної підготовленості сприятиме зростанню інших. І навпаки. Шляхом розвитку інтелектуальних, психологічних, фізичних й тактичних можливостей особистості вдосконалюватиметься техніка спортсмена [5].

Зміст тренувального процесу визначається змістом змагальної діяльності, ігровими змагальними діями та умовами їх ефективного виконання. Взаємозв'язок тренувальної і змагальної діяльності забезпечується за допомогою інтегративної підготовки, вищою формою якою є навчальні, контрольні та змагальні ігри. Названі ігри дають змогу максимально реалізувати тренувальні ефекти технічної та інших сторін спортивної підготовки в цілісній змагальній діяльності.

5. Системне і планове використання форм та видів організації навчально-тренувального процесу відповідно до етапів спортивної підготовки, індивідуальних можливостей дітей [5].

6. Покращення якості комплексного контролю, самоконтролю та вземоконтролю юних футболістів.

Висновок.

Контроль технічної підготовленості юних футболістів доцільно проводити з використанням тестових вправ: жонгливання м'ячем, передача м'яча між стійками, ведення м'яча по прямій на відстань 30 м, ведення м'яча, обведення стійок, удар по воротах, удар по м'ячу на дальність, обвід стійок на відстань 15 м, удар по м'ячу ногою на точність, передача м'яча в заданий коридор. У футболістів-початківців спостерігається середній та вищий з середній рівень результатів у більшості контрольних вправ, окрім обведення стійок на дистанції 30 м.

Визначено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови, що впливають на активізацію навчально-пізнавальної діяльності юних футболістів: 1) глибоке розуміння футболістами завдань навчання, наявність у них правильних уявлень про власну техніку виконання того чи іншого технічного прийому; 2) отримання інформації про результати своєї діяльності; 3) використання індивідуалізації та творчої активності в навчально-тренувальному процесі; 4) створення проблемних ситуацій на заняттях.

1. Andriieva, O., Galan, Y., Hakman, A., & Holovach, I. (2017). Application of ecological tourism in physical education of primary school age children. *Journal of Physical Education and Sport*, 17, pp.7–9.
2. Гакман А. В. Роль фізичної підготовки в процесі навчання молодших школярів / Гакман А. В. // Актуальні проблеми фізичної культури, спорту та здоров'я людини у сучасному суспільстві : мат. наук.-практ. конференції (Чернівці, 24–25 квітня 2015 р.). – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015. – С. 5–6.
3. Гакман А. Особливості мотивації підлітків 11–14 років до фізкультурно-оздоровчих та рекреаційних занять / Гакман Анна // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції “Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання”, 12–13 квітня 2012 року. – Дніпропетровськ, 2012 – С. 43–49.
4. Гакман А. Особливості фізичної підготовки арбітрів у футболі // Гакман А., Байдюк. М. // Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, 5–6 листопада 2015. – Чернівці : Технодрук, 2015. – С. 201–204.
5. Зорій Я. Б. Система Олімпійської освіти як засіб педагогічного процесу підростаючого покоління / Я. Б. Зорій, А. В. Гакман // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). – 2016. – Вип. 4. – С. 33–35.
6. Медвідь А. М. Фізична підготовка як важливий фактор підвищення рівня арбітражу у футзалі / А. М. Медвідь // Молодий вчений. – 2017. – № 3. – С. 206–209.
7. Медвідь М. М. Оцінка ігрового епізоду арбітром у фут залі / Медвідь М. М. // Матеріали міжнародної наук.-практ.конференції “Фізична культура і спорт: досвід та перспективи”, 6–7 квітня 2017 р. – Чернівці, 2017. – С. 26–27.
8. Наумчук В. І. Педагогічні умови вдосконалення технічної підготовки юних футболістів / В. І. Наумчук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – Луцьк : Вежа, 2008. – № 3. – С. 264–268.
9. Пітин М. Взаємозв'язки показників фізичної підготовленості футболістів на етапі початкової підготовки / Мар'ян Пітин, Назарій Артимиук // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту / за заг. ред. Є. Приступи. – Л., 2010. – Вип. 14, т. 1. – С. 215–219.

References:

1. Andriieva, O., Galan, Y., Hakman, A., & Holovach, I. (2017). Application of ecological tourism in physical education of primary school age children. *Journal of Physical Education and Sport*, 17, pp. 7–9.
2. Hakman A. V. (2015). Rol fizychnoi pidhotovky v protsesi navchannia molodshykh shkoliariv, Aktualni problemy fizychnoi kultury, sportu ta zdorovia liudyny u suchasnomu suspilstvi : mat. nau.-prakt. Konferentsii, Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t. – pp. 5–6.
3. Hakman A. (2012). Osoblyvosti motyvatsii pidlitkiv 11–14 rokiv do fizkulturno-ozdorovchykh ta rekreatsiinykh zaniat, Materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii “Aktualni problemy fizychnoho vykhovannia studentiv v umovakh kredytно-modulnoi systemy navchannia” 12–13 kvitnia 2012 roku, Dnipropetrovsk, pp. 43–49.
4. Hakman A. and Baidiuk. M. (2015), Osoblyvosti fizychnoi pidhotovky arbitriv u futboli, Materialy IV mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 5–6 lystopada 2015, Chernivtsi: Tekhnodruk, 2015, pp. 201–204.
5. Zorii Ya. B. and Hakman A. V. (2016), Systema Olimpiiskoi osvity yak zasib pedahohichnoho protsesu pidrostaiuchoho pokolinnia, Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport), Vyp. 4, pp. 33–35.
6. Medvid A. M. (2017), Fizychna pidhotovka yak vazhlyvyi faktor pidvyshchennia rivnia arbitrazhu u futzali, Molodyi vchenyi, № 3. pp. 206–209.
7. Medvid M. M. (2017), Otsinka ihrovoho epizodu arbitrom u fut zali, Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii “Fizychna kultura i sport: dosvid ta perspektyvy”, 6–7 kvitnia 2017, Chernivtsi, pp. 26–27.
8. Naumchuk V. I. (2008), Pedahohichni umovy vdoskonalennia tekhnichnoi pidhotovky yunykht futbolistiv, Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi, № 3, pp. 264–268.
9. Pityn M. and Artymiuk N. (2010), Vzaiemozviazky pokaznykiv fizychnoi pidhotovlenosti futbolistiv na etapi pochatkovoї pidhotovky, Moloda sportyvna nauka Ukrainy: zb. nauk. pr. z haluzi fiz. kultury ta sportu / za zah. red. Yevhena Prystupy, Vyp. 14. T. 1, pp. 215–219.